

Høringsuttalelse på «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål» for vannregion Nordland fra Sør Salten vannområdeutvalg.

Bakgrunn

Vannforskriften legger opp til en samordnet og tversektoriell forvaltningsmodell der både sektormyndigheter og kommuner skal bidra med informasjon, kunnskap og overvåkingsdata. Arbeidet med vannforskriften er hjemlet i plan og bygningsloven, forurensningsloven og vannressursloven. Innen 2015 skal det utarbeides en forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram for alt vann i Nordland. I utarbeidelsen av forvaltningsplanen må kommunene bidra aktivt både i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget og planleggingsarbeidet. Gjennom levering av kunnskap og data til FMNO skal kommunene bidra til å kartlegge miljøtilstanden i sin kommune. Kommunene skal også innenfor sine ansvarsområder bidra til analysen av hvilke tiltak som må gjennomføres for at vi skal få et godt og tjenlig vannmiljø. Dokumentet *Vesentlige vannforvaltningsspørsmål* er en midtveis høring i arbeidet med *Forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram for vannregion Nordland og Jan Mayen*. Høringsfrist er 01.01.2013. Dokumentet gir en beskrivelse av vannmiljøtilstanden i hele vannregionen og alle ti vannområdene.

http://www.vannportalen.no/Dokumentet_vesentlige_utfordringer_til_web_c7zkY.pdf.file

Det gir videre en oversikt over både utfordringer og påvirkninger på vannmiljøet. på side 74 til 78 gis en oversikt over status for arbeidet med karakterisering av vannforekomstene i vannområde Sør Salten. Av dette fremgår at et betydelig antall innsjøer, elver og kystvannforekomster er i risiko eller mulig risiko for ikke å oppnå god status innen planperioden. Hovedutfordringen (tabell 41, s 78) som nevnes er vassdragsregulering, mens landbruksforurensing, Havner (fysiske inngrep og/eller forurensing) og rømt oppdrettsfisk nevnes som andre miljøutfordringer. Arbeidet er p.t. ikke ferdigstilt fra fylkesmannens side, og det mangler i mange tilfeller måldata som kan klargjøre situasjonen. I brev fra Miljøverndepartementet av 06.07.2012 adressert til vannregionmyndighetene og kommunene gjøres følgende klart: «*Karakteriseringsresultatet, slik det fremgår av karakteriseringsveilederen, skal imidlertid kvalitetssikres fram mot 01.05.2013*»

I brev fra vannregionmyndigheten (Nordland Fylkeskommune) av 01.07.2012, adressert til regionrådene og kommunene i Nordland, bes det om tilbakemelding på følgende punkter:

- Er det tydelig hvilke vannforvaltningsspørsmål, utfordringer og påvirkninger som er vesentlige i vannregionen?
- Er det spørsmål, utfordringer eller forhold du savner, eller som du mener er mangelfullt feil beskrevet?
- Har du data, kunnskap eller observasjoner som kan supplere og styrke kunnskapsgrunnlaget som er brukt i dokumentet?
- Er det tydelig hvordan dokumentet om vesentlige vannmiljøspørsmål vil bli brukt etter høringen?
- Er det tydelig hvordan man kan delta i arbeidet videre, og hvordan man kan finne informasjon?

Sør Salten vannområdeutvalg avholdt sitt første møte på Inndyr 10.10.2012, der utvalgets medlemmer ble orientert om status i vannområdet og prosessene rundt videre arbeid.

Kommentarer til høringstekst:

Dokumentets struktur og oppbygging

Både dokumentet og sammendrag av dette (s 3-4) avsluttes med å fremlegge uenighet mellom sektormyndigheter rundt et fåtall påvirkninger på ett biologisk kvalitetselement (laks/anadrom laksefisk). Man kunne med fordel lagt inn et oppsummerende avslutningskapittel som redegjorde for hvordan dokumentet er tenkt brukt i den videre prosessen. Slik dette leses pr i dag fremstår denne, etter VOU Sør Saltens oppfatning, litt perifere uenigheten som et vesentlig moment i den videre prosessen. Viktige momenter som avklaringer rundt bruk av §12, kostnadsfordeling på tiltak og innkorporering av vannforskriften i kommunalt planverk kan adresseres i et slikt oppsummeringskapittel.

Er det tydelig hvilke vannforvaltningsspørsmål, utfordringer og påvirkninger som er vesentlige i vannregionen?

Kapittel 3 i dokumentet gir en opplisting av de antatt viktigste påvirkningsfaktorene på vannmiljøet i fylket. Det understrekes at disse ikke er rangert etter viktighet. VOU Sør Salten anser dette som en noe «trygg» løsning, da det ut i fra dagens datagrunnlag på en enkel måte kan lages oppsummerende statistikk for antall vannforekomster/areal der hver enkelt påvirkningsfaktor resulterer i redusert miljøtilstand eller risiko for ikke å nå miljømålene. Med henvisning til figur 4, s 25 og tabell 41, s 79 ønskes en mer konkret tilnærming også i hovedteksten, der ikke alt blir «like viktig» i opplisting av utfordringene. Dette vil kunne gi et langt mer konkret diskusjonsgrunnlag i forhold til måloppnåelse og prioriteringer i den videre prosessen.

Er det spørsmål, utfordringer eller forhold du savner, eller som du mener et mangelfullt eller feil beskrevet ?

Usikkerhet rundt bruken av vannforskriftens §12 (diskutert i sammendrag s 3 og kap 5.4.2.) vil være svært avgjørende for kommunenes handlingsrom i forhold til etablering av ny virksomhet. VOU Sør Salten ønsker en sterkere vektlegging på viktigheten av avklaringer rundt dette punktet.

§ 12. (ny aktivitet eller nye inngrep)

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes

- a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller
- b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

0 Endret ved forskrift 23 des 2009 nr. 1814 (i kraft 1 jan 2010).

Miljøeffektene av havbruksvirksomhet er grunnet den beskrevne uenigheten mellom ulike myndighetsaktører (kap 10.3) noe uklart. Avklaring rundt dette punktet er svært viktig med tanke på kommunenes arealplanlegging i sjø. Som en arealkrevende næring, vil sikkerhet rundt at utvidelser/nyetableringer ikke medfører uønsket miljøforringelse være svært viktig i forhold til kommunenes planer og saksbehandling. VOU Sør Salten ønsker en tydeliggjøring av betydningen av uenigheten for videre prosess i vannforskriftsarbeidet, og generelt for kommunalt planarbeid i sjø. Et betydelig antall fjorder i vannområdet er satt i risiko/mulig risiko med henvisning til havbruksregisteret. VOU Sør Salten forventer en klargjøring av hvilke aspekter av havbruksvirksomheten som gir denne risikovurderingen, og på hvilken måte disse fjordene vurderes som mer utsatt enn fjorder med akvakulturvirksomhet i andre regioner som ikke er klassifisert som i risiko

Dokumentet henviser til effekter på laks og sjøørret når det gjelder disse påvirkningsfaktorene. VOU Sør Salten vil understreke at regionen har nasjonalt viktige bestander av sjøørret som også vil være utsatt. Gitt den bekymringsfulle bestandsutviklingen for denne arten, og det faktum at Nordland innehar omtrent halvparten av landets bestander, bør denne arten gis omtale i dokumentet.

Sør Salten vannområde har i tillegg til det nasjonale laksevassdraget Beiarelva også en rekke mindre anadrome vassdrag der det pr i dag er manglende kunnskapsgrunnlag for vurdering av bestandsstatus og betydning av påvirkninger. VOU Sør Salten ønsker at dokumentet kommenterer finansiering av overvåkingsprogrammer der påleggsmyndighet ikke er avklart (jmf. Veileder 02:2009, tabell 2-1)

En stor del av innsjøarealet og bekker/elver i risiko har vannkraft som hovedpåvirkning i vannområde Sør Salten. Det fremstår noe uklart hvilket handlingsrom en vil ha i forhold til tiltak innenfor vannkraftsektoren. All den tid vassdragslovgivningen og revisjon av konsesjonsvilkår p.t. synes å være eneste tilgjengelige mulighet for å innføre/justere magasinryllingsregime og minstevannføring i vassdrag, virker de tilgjengelige tiltak ifbm. vannforskriften svært begrenset. Sør Salten VOU savner en konkretisering av hvilke tiltak i regulerte vassdrag man kan se for seg gjennomført i vannforskriftsregi, samt forholdet mellom vannforskriftsarbeidet og kommende revisjonssaker.

Har du data, kunnskap eller observasjoner som kan supplere og styrke kunnskapsgrunnlaget som er brukt i dokumentet?

Kommunene i Sør Salten vannområde har delvis imøtekommet forespørsel om å levere egne data til Fylkesmannen. VOU Sør Salten stiller imidlertid flere spørsmål til prosessen rundt dette.

For det første etterspørres en del data som allerede rapporteres fra kommunene via KOSTRA, og denne informasjonskanalen burde med fordel vært benyttet framfor å generere ekstraarbeid for kommunene gjennom dobbelrapportering.

For det andre er det stor grad av usikkerhet rundt egnethet av data innhentet i andre sammenhenger. De fleste aktuelle datasett vil ikke oppfylle kravene til prøvetakingsfrekvens og parametre som inngår i vannforskriften. For eksempel vil overvåking av kommunalt drikkevann i stor grad baseres på prøver etter vannbehandling (ikke råvann som vannforskriften krever). I de fleste tilfeller vil slike data kun tjene som korrektiv til at vannkilden er satt som riktig vanntype, og sjelden eller aldri ha fokus på de prioriterte stoffene i vannforskriften.

For det tredje er mulighetene for systematisk innlegging av disse data i vann-nett på en måte som gjør det lett å systematisere disse ikke til stede/ikke brukt av Fylkesmannen pr i dag. Dette medfører en unødvendig tidsbruk og fare for at data ikke blir direkte sammenlignbare mellom vannforekomster.

For det fjerde finnes en lang rekke data som allerede samles inn og systematiseres i ulike sammenhenger som p.t. ikke er benyttet. Dette gjelder både data på arealtyper (skog, fjell, jordbruk, avrenning mm) i det enkelte nedslagsfelt og konkrete vannkjemiske og biologiske målinger. Som eksempler fra Sør Salten vannområde kan nevnes vannkjemisk overvåking av Beiarelva (NINA, RID) og vannkjemiske data fra flere innsjøer i området tilgjengelig i vannmiljø (NIVA). VOU Sør Salten finner det betenkelig at data fra så lett tilgjengelige kilder ennå ikke er lagt inn i vann-nett, og forutsetter at dette arbeidet gis høy prioritet fram mot tidsfrist 1/5 2012 for å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag.

Er det tydelig hvordan dokumentet om vesentlige vannmiljøspørsmål vil bli brukt etter høringen?

En tydeliggjøring av hvordan dokumentet er tenkt brukt er foreslått i første avsnitt

Er det tydelig hvordan man kan delta i arbeidet videre, og hvordan man kan finne informasjon?

Både oppfordringer til å delta i prosessen og informasjon om denne er etter VOU Sør Saltens oppfatning tilgjengelig. Imidlertid er kildene til miljøinformasjon og ulike prosesser rundt miljøarbeid svært mange, noe som kan virke forvirrende og avskrekkende på allmenheten. Vannportalen og vann-nett er de to spesifikke informasjonskildene for arbeidet med vannforskriften, mens linker til og fra disse gir en veritabel overflod av informasjon.

Innsynsløsningen i vann-nett er pr i dag ikke spesielt brukervennlig, og virker krevende å sette seg inn i for utenforstående.

VOU Sør Salten savner en konkret mal for hvordan henvendelser fra publikum skal registreres og behandles. Henvendelser som ikke blir fulgt opp med tilbakemeldinger med konkret innhold til den enkelte kan medføre frustrasjon og avstandstagen fra prosessen blant publikum.

VOU Sør Salten har valgt en modell der brukermedvirkning i prosessene først aktivt promoterer ifbm. utarbeidelse av tiltaksplaner. Dette fordi det lokale engasjementet da kan få utløp i konkrete vannforekomster og problemstillinger, samt fordi tida mellom eget engasjement og et konkret resultat (i form av en tiltaksplan) ikke bør være for lang.